

Innspill til Vestre og Eldreboligalliansen_5.9.25.

2. Hva heter organisasjonen du representerer? *

Skriv det fulle navnet på organisasjonen, virksomheten eller etaten. Hvis du svarer som privatperson, skriv «Privatperson».

Norske arkitekters landsforbund

Skrevet av president Tina Larsen, fagsjef Kai Reaver, fagrådgiver Eva Storrusten, alle arkitekt MNAL, Norske arkitekters landsforbund

3. Gi tiltaket en kort og beskrivende tittel *

Innspill til Vestre og Eldreboligalliansen; Gode boliger og nabolag er forebyggende samfunnsmedisin.

Skal vi opprettholde et bærekraftig helsetilbud og et inkluderende samfunn i møte med eldrebølgen, må boligpolitikken bli en del av folkehelsepolitikken. Vi trenger arkitekter for å planlegge helhetlig for fellesskap, deling og livskvalitet – ikke bare kvadratmeter.

5 punkter med underliggende tiltak.

1. Gode boliger og nabolag er forebyggende samfunnsmedisin

Bolig og nærmiljø er avgjørende for livskvalitet, helse og trygghet. Fremtidens eldre ønsker mer enn bare «tilgjengelighet» – de vil ha liv, fellesskap og selvstendighet i alderdommen. Arkitektur og fysisk utforming av bomiljøer må brukes bevisst for å forebygge ensomhet og styrke psykisk helse. Ikke alle vil bo i bofelleskap eller sosiale boformer. Men alle seniorer trenger tilgang til møteplasser, muligheten til å få hjelp i egen bolig den dagen de trenger det.

Tiltak:

- Integrer «helsefremmende arkitektur» inn i all boligpolitikk.
- Bruk arkitekter som samfunnsmedisinere i stedsutvikling. Integrer eldreboliger inn i nabolag der det er ulik demografi for å skape et attraktivt og sammensatt nabolag.
- Gi kommunene verktøy og ressurser for å stille krav til sosial boligarkitektur.

2. Vi trenger et nasjonalt og innovativt boligprogram for seniorvennlige nabolag

Vi har 10 år på oss til å bygge boligene Norge trenger før eldrebølgen virkelig treffer. Et nytt nasjonalt boligprogram (#seniorNABO) bør samle kommuner, stat, næring og sivilsamfunn for å utvikle en bred vifte av seniorvennlige boligkonsepter – med og uten fellesskap, for ulike behov.

Tiltak:

- Lag nasjonale retningslinjer og insentiver for trygghetsboliger og sosiale boformer. Lær av beboere og arkitekter som har erfaringer fra deleløsninger i Vindmøllebakken og OBOS Living Lab.
- Gi investeringstilskudd til private utbyggere og støtte til prosjektering av innovative boligkonsepter, inkludert tilpasning i hjemmet.

- Se på muligheten av gjenbruk, ombruk og transformasjon av eksisterende bygninger rundt om i landet, f eks skolen. Staten bør etterstrebe ulike boligtypologier for eldre, der det ikke er standardisert, slik at man kan finne arkitektoniske løsningene i eksisterende bygningsmasse.

3. Kommunen må bygge bro mellom folk og bransje – opprett Bopilotkontorer i hele landet

BOPILOT i Bergen viser at kommunen kan spille en ny og aktiv rolle som kobling mellom innbyggere og utbyggere. Det utløser engasjement, reduserer risiko og fører til reelle boligprosjekter. Folk vil bo sosialt, men aktørene finner ikke hverandre.

Tiltak:

- Etabler Bopilotkontorer i flere kommuner.
- Gi kommuner støtte til å skape møteplasser for boliginnovasjon og brukervedvirkning.
- Samle erfaringer og verktøy i et nasjonalt nettverk. Seniorer er en ressurs, ta dem med i planleggingen.
- Samskaping av gode boliger og nabolag for eldre; Lag et nettverk av alle aktører som mener alvor - utbyggere får en egen sertifisering Seniorbolig-stjernen!

4. Innovasjon krever samarbeid – og staten må tilrettelegge

Markedet alene vil ikke løse boligbehovene til en aldrende befolkning. Kommuner, stat, bransje og forskningsmiljø må samarbeide om utvikling og realisering av nye boligformer. Dagens regelverk står ofte i veien for fellesskapsløsninger og delingsmodeller.

Tiltak:

- Inkluder arkitekter og forskere i offentlige utvalg og beslutningsprosesser. NAL kan bidra med en plattform for Nasjonal helse- og nabolagsarkitekter; arkitekter som er kompetente og innovative på utvikling av senior/ aldringsvennlige boliger og nabolag
- Gi byggebransjen gulrøtter for å bygge mer sosialt og bærekraftig.
- Revider regelverk som hindrer bygging av boformer med deling og fellesskap.
- Husbankens virkemidler må sees i sammenheng: må kunne bruke investeringstilskudd og tilskudd til studentboliger i samme pro

5. Vi trenger en folkeopplysning om arkitekturens betydning for livskvalitet

Det trengs bred opplysning om hvordan fysisk utforming påvirker hverdagen, helsen og fellesskapet.

Tiltak:

- Start en nasjonal opplysningskampanje om «arkitektur og helse».
- Gi forbrukerstøtte til boligkjøpere – hjelp folk å stille krav til arkitektur.
- Legg til rette for større innbyggermedvirkning i boligplanleggingen.

5. Hvem er målgruppen(e)? *

Si noe om hvilken målgruppe innspillet ditt retter seg mot. Du kan velge flere, for eksempel eldre, kommuner, utbyggere eller andre.

Kommuner, utbyggere, stat, lokalsamfunn, politikere, arkitekter, forskere, byggebransje

7. Krever tiltaket lov- og/eller forskriftsendring? *

- ☒ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Usikker

8. Hvilke lover/forskrifter må endres? *

Angi hvilke lover/forskrifter som må endres og eventuelt hvordan.

- Hjemmel til å eksperimentere, unntakshjemmel fra TEK17 i pilotprosjekter. Lage en pilotordning for innovativ, sosial og fremragende arkitektur-prosjekter.
- Innfør raskere behandling for regulering og saksbehandling.

9. Dersom du er usikker på om tiltaket krever lov- eller forskriftsendring, gjør rede for dette her *

Forklar hva som gjør deg usikker, for eksempel manglende kunnskap om regelverket, tvil om hvordan det tolkes, eller om tiltaket kan gjennomføres innenfor gjeldende lover og forskrifter.

Kan utdypes, ta kontakt.